

Preliminär statistik om dödsorsaker första halvåret 2021

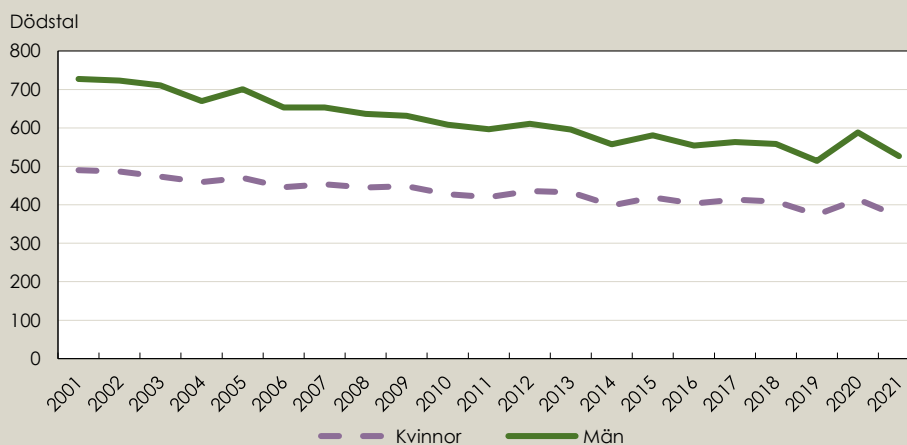
Första halvåret 2021, januari till och med juni, dog totalt 46 892 personer i Sverige varav 22 991 kvinnor och 23 901 män. Av de som dog hade 1 921 kvinnor och 2 702 män covid-19 som underliggande dödsorsak enligt Socialstyrelsens preliminära dödsorsaksstatistik. Covid-19 var den tredje vanligaste dödsorsaken efter hjärt- och kärlsjukdomar och cancer. Medelåldern bland dem som hade covid-19 som underliggande dödsorsak var ca 0,8 år högre än bland de som dött av övriga dödsorsaker, vilket var en väsentligt mindre skillnad än under 2020. Flest levnadsår förlorades på grund av cancer, följt av hjärt-och kärlsjukdomar och yttre orsaker till död, tätt följt av covid-19 som var den fjärde största orsaken till förlorade levnadsår under första halvåret 2021.

Färre avled första halvåret 2021

Antalet avlidna har minskat med ungefär 8 procent för män och 10 procent för kvinnor jämfört med första halvåret 2020. Minskningen uttryckt som ålderstandardiserade dödlighet var något högre, 10 respektive 11 procent.

Den ålderstandardiserade dödligheten var för män den näst lägsta som uppmätts sedan 2001, endast 2019 var den lägre. För kvinnor var dödligheten den lägsta de senaste 20 åren (Figur 1). I Figur 1 kan även noteras att efter förra årets avvikelse tycks den nedåtgående trenden fortsätta som innan pandemin.

Figur 1. Ålderstandardiserade dödstal per 100 000 i befolkningen, januari-juni 2001–2021, kvinnor och män

Källa: preliminär statistik dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

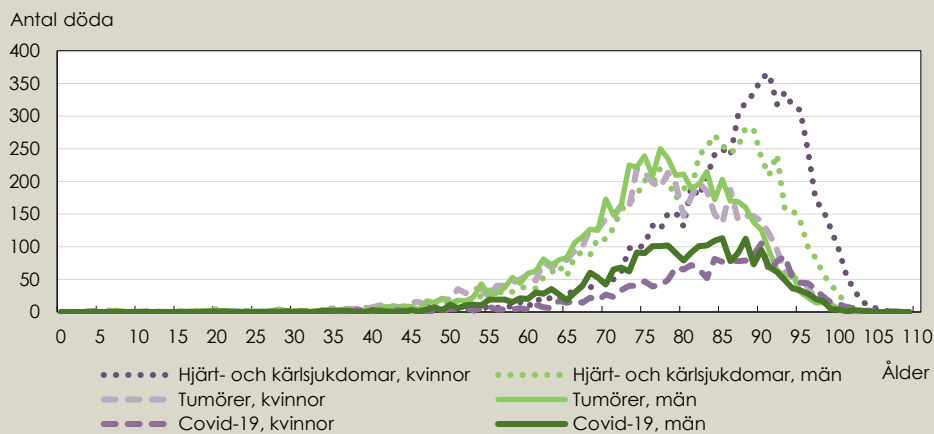
Covid-19 fortfarande tredje vanligaste dödsorsak

Under första halvåret 2021 dog flest människor i hjärt- och kärlsjukdomar (13 399 döda) följt av cancer (11 224 döda) och covid-19 (4 623 döda), vilket följer mönstret för de två tidigare halvårsperioder under pandemin.

Jämfört med samma period 2020 var den genomsnittliga åldern för personer som avled första halvåret 2021 knappt ett halvt år lägre för både kvinnor (81,9 år) och män (77,2 år). Förklaringen är att medelåldern bland dem som dött i covid-19 är nu betydligt lägre jämfört med perioden januari till och med juni 2020.

Figur 2 visar åldersfördelningen för de tre största dödsorsakerna. Medelåldern för avlidna i hjärt- och kärlsjukdomar var 86,2 år för kvinnor och 80,4 år för män. För personer som avled i cancer var medelåldern 75,7 år för kvinnor och 75,9 år för män. För dödsfall i covid-19 var medelåldern 82,7 år för kvinnor och 78,4 år för män. Medelåldern bland dem som hade covid-19 som underliggande dödsorsak var ungefär 0,8 år högre än bland de som dött av andra dödsorsaker. Det kan jämföras med 2,7 år för samma period 2020.

Figur 2. Antal döda fördelad på ålder, de tre största dödsorsakerna, januari-juni 2021, kvinnor och män

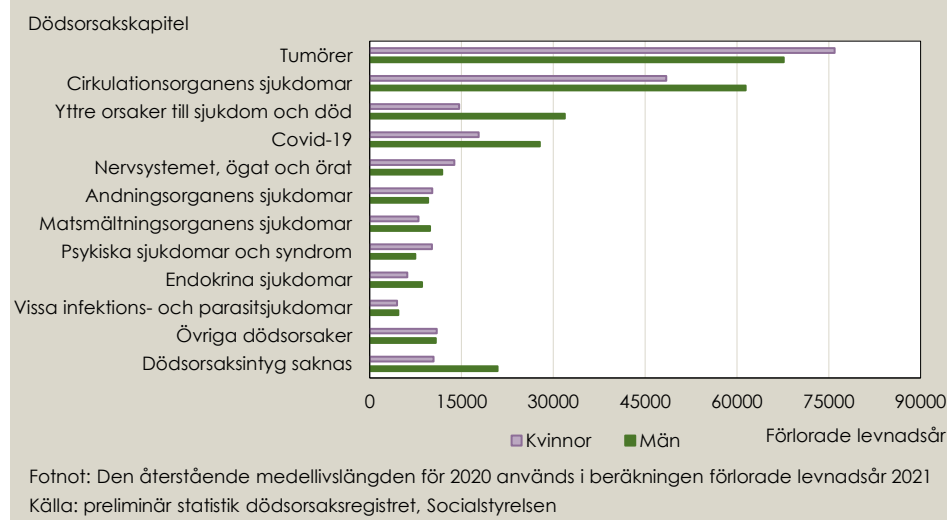
Källa: preliminär statistik dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Förlorade levnadsår och covid-19

Under första halvåret 2021 resulterade de cirka 46 900 inträffade dödsfallen i 503 000 förlorade levnadsår. Dödsfall till följd av cancer sker i genomsnitt betydligt tidigare i livet än för hjärt- och kärlsjukdomar. Cancer orsakar därför fler förlorade levnadsår än hjärt- och kärlsjukdomar bland både kvinnor och män (se Figur 3). Bland kvinnor orsakade covid-19 fler förlorade levnadsår (17 787 förlorade levnadsår) än yttre orsaker till sjukdom och död (14 615 förlorade levnadsår) vilket inkluderar dödsfall vid bland annat olyckor och självmord. Män däremot förlorade fler levnadsår till följd av yttre orsaker (31 863 förlorade lev-

nadsår) än till följd av covid-19 (27 767 förlorade levnadsår) under första halvåret 2021. Förklaringen till detta är att fler män än kvinnor dör av olyckor och självmord, vilket dessutom ofta sker i yngre åldrar.

Figur 3. Antal förlorade levnadsår efter dödsorsak, januari–juni 2021, kvinnor och män

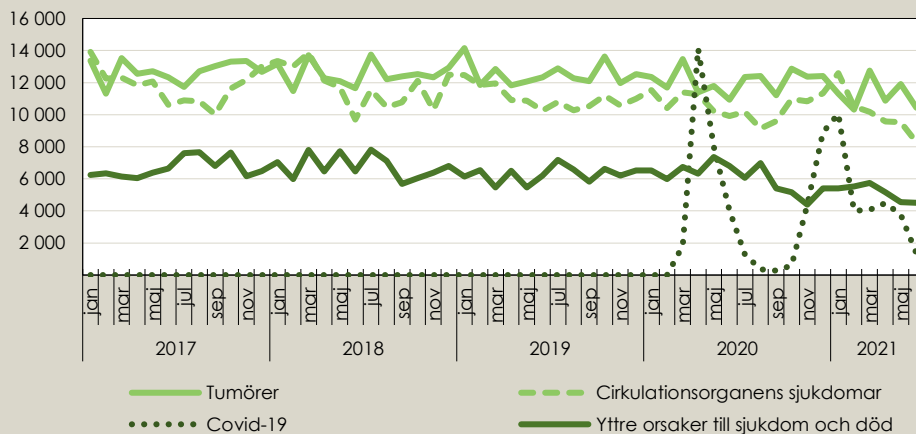
Covid-19 näst vanligaste dödsorsak under januari

Under januari var covid-19 den näst vanligaste dödsorsaken bland både kvinnor och män räknat i antal dödsfall och den tredje största orsaken till förlorade levnadsår. Figurerna 4 och 5 visar antalet förlorade levnadsår för cancer, hjärt- och kärlsjukdomar, covid-19 samt yttre orsaker per månad från januari 2017 till juni 2021.

Cancer var den främsta orsaken till förlorade levnadsår bland både kvinnor och män sett över hela första halvåret 2021 följt av hjärt-och kärlsjukdomar. Att cancersjukdomarna bidrar så mycket till förlorade levnadsår i befolkningen beror på att det är en vanlig dödsorsak och att medelåldern bland dem som dör i cancer är lägre än för de andra stora dödsorsakerna, förutom dödsfall till följd av yttre orsaker bland män. Kvinnor och män som dog i cancer var första halvåret 2021 i genomsnitt 7 respektive 2,5 år yngre än de som dog i covid-19 och 10,5 respektive 4,5 år yngre än de som dog i hjärt-och kärlsjukdomar. Under första halvåret 2020 kan en svag nedgång av dödsfall på grund av yttre orsaker hos män noteras.

Figur 4. Antal förlorade levnadsår efter dödsorsak per månad, 2017–2021, män

Förlorade levnadsår

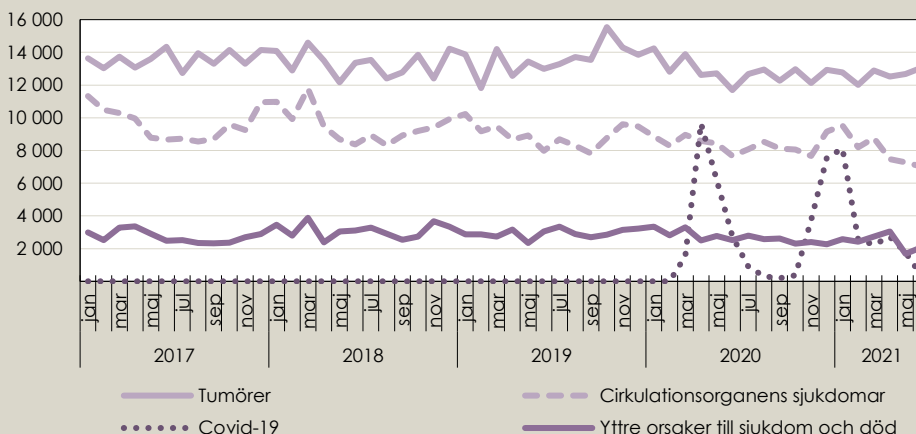

Fotnot: Dödsfall med okänd dödsårsak ingår inte i diagrammet

Källa: preliminär statistik dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Figur 5. Antal förlorade levnadsår efter dödsorsak per månad, 2017–2021, kvinnor

Förlorade levnadsår

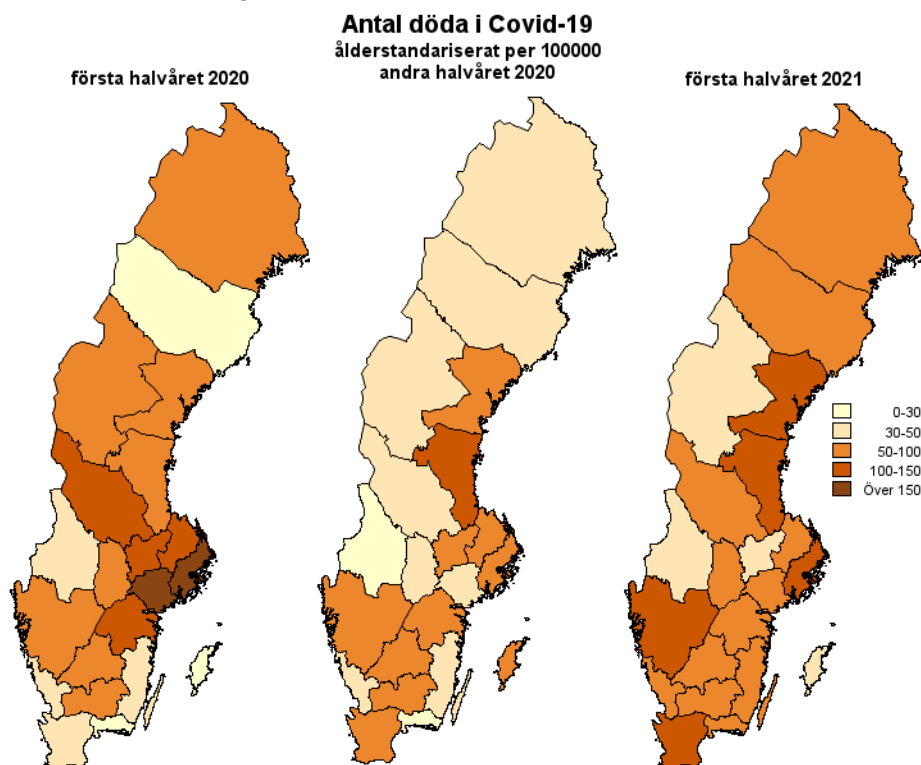
Fotnot: Dödsfall med okänd dödsårsak ingår inte i diagrammet

Källa: preliminär statistik dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

Regionala skillnader i covid-19 dödlighet

Figur 6 visar covid-19 dödlighet efter region och halvårsperiod. Covid-19 kom i tre vågor under de senaste tre halvårsperioderna och det finns betydande variationer i hur regionerna har drabbats av dödlighet i covid-19 i olika perioder. I storstads länen har dödligheten i covid-19 generellt legat högt, dock med viss variation över tid. Exempel på län med mer utpräglad variation i covid-19 dödlighet efter halvårsperiod är främst Södermanland och Skåne men även Stockholm, Västmanland och Dalarna. De län som däremot har haft mer konstant utveckling är Jönköping, Kronoberg samt även Kalmar och Värmland.

Figur 6. Regionala skillnader i covid-19 ålderstandardiserad dödlighet per 100 000 i befolkningen

Om statistiken

Halvårsstatistik om dödsorsaker är statistik som avser månaderna januari till juni. Den är både preliminär och temporär vilket betyder att specifika kontroller och sedvanlig kvalitetsgranskning inte har utförts enligt gängse rutiner. Skälet för detta är att kunna tidigarelägga publicering av statistik med relevans för den pågående pandemin. Urvalets sista månader har en större andel saknade dödsorsaksintyg jämfört med de första månaderna. Detta förhållande påverkar vissa dödsorsaker mer än andra. Yttre orsaker som olyckor och suicid bedöms ha ett något högre bortfall än normalt. Det preliminära registerbeståndet togs fram 8 oktober 2021.

Underliggande dödsorsak är den sjukdom eller skadeorsak som inledde den kedja av sjukdomshändelser som ledde till döden eller de omständigheter vid olyckan eller våldshandlingen som framkallade den dödliga skadan. I den här statistiken redovisas alltid underliggande dödsorsak.

Förlorade levnadsår är ett statistiskt mått som väger samman antalet döda i en viss dödsorsak och vid vilken ålder de dödsfallen inträffar så att dödsfall i yngre åldrar ges större relativ vikt i måttet [1, 2]. Måttet tas fram genom att summera den återstående medellivslängden vid åldern för alla döda i en viss dödsorsak. Det speglar de hypotetiska levnadsår som återstår om dödsfallen inte skulle ha skett.

Referenser

1. Valuing the years of life lost due to COVID-19: the differences. Devleeschauwer, B, et al. 2020, International Journal of Public Health, Vol. 65, pp. 719-720.
2. Reflection on modern methods: years of life lost. Martinez, R, et al. 2019, International Journal of Epidemiology, Vol. 48:4, pp. 1367-1376.

Mer information

Du hittar Excelbilagan som innehåller mer information här:

www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistikammen/dodsorsaker

Kontakt:

Sasha Pejicic, statistikfrågor

Telefon: 075-247 30 00

E-post: sasha.pejicic@socialstyrelsen.se

Jeroen de Munter, PhD, statistikfrågor

Telefon: 075-247 30 00

E-post: jeroen.de-munter@socialstyrelsen.se